

Rapportage Meldlijn Stageklachten December 2009

CNV Jongeren

FNV Jong

Interstedelijk Studenten Overleg (ISO)

Jongeren Organisatie Beroepsonderwijs (JOB)

Landelijke Studenten Vakbond (LSVb)

Jongeren

www.job-ite.nl

landelijke studenten vakbond

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	3
1. KLACHTENANALYSE	4
1.1. Begeleiding	4
1.1.1. Begeleiding vanuit de onderwijsinstelling	4
1.1.2. Begeleiding op de stageplaats	5
1.2. Werkzaamheden	5
1.2.1. Werkzaamheden onder niveau	5
1.2.2. Geen opleidingsrelevante werkzaamheden	6
1.3. Contract	6
1.3.1. Stagiair en onderwijsinstelling: onbekend met rechten en plichten	6
1.3.2. Contractbreuk Stagebedrijf	6
1.3.3. Stagevergoeding	6
1.4. Geen alternatief	7
1.5. Persoonlijke omstandigheden	7
1.6. Overige klachten	7
1.7. Mbo-specifieke klachten	8
1.8. Conclusie	8
2. AANBEVELINGEN	9
2.1. De politiek	10
2.2. De onderwijsinstelling	10
2.3. De stagebiedende organisatie	11
DEELNEMENDE ORGANISATIES	12

INLEIDING

Tegenvallende werkzaamheden, slechte begeleiding vanuit de opleiding en werkgevers die het niet al te nauw nemen met de rechten van stagiairs... Helaas is de stage voor lang niet alle stagiairs de ultieme werkervaring. Een verontrustende gedachte, helemaal in tijden van een recessie waarbij elke werkervaring zo ontzettend belangrijk is. Maar waar gaat het precies mis? En vooral: hoe kunnen deze misstanden in de toekomst voorkomen worden?

Om duidelijk boven tafel te krijgen waar de problemen zich nu precies bevinden zijn vijf jongerenorganisaties begin 2009 gestart met het initiatief Meldlijn Stageklachten. Studenten (zowel mbo, hbo en WO) die klachten hadden over hun stage konden bij deze meldlijn terecht. Via de website www.stageklachten.nl zijn het afgelopen jaar honderden klachten binnengekomen.

De rapportage die nu voor u ligt is gebaseerd op de klachten die vanaf maart 2009 zijn binnengekomen via de website en op klachten die in deze periode zijn binnengekomen bij JOB. De analyse geeft duidelijke trends weer op het gebied van stages in Nederland. Met deze rapportage eisen wij dan ook aandacht voor de groeiende problemen op dit gebied. Problemen wat betreft begeleiding, communicatie en beleid. Kortom, problemen die moeten worden opgelost in samenwerking met de politiek, de opleidingen en de stagebiedende organisatie.

Stagiair(e) zoekt begeleiding!

CNV Jongeren

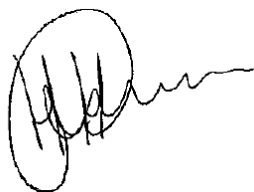
Jesse Klaver

FNV Jong

Jeroen de Glas

Interstedelijk Studentenoverleg (ISO)

Henno van Horssen

Jongeren Organisatie Beroepsonderwijs (JOB)

Geerten Geerts

Landelijke Studenten Vakbond (LSVb)

Gerard Oosterwijk

1. KLACHTENANALYSE

Deze klachtenanalyse is gebaseerd op de klachten die vanaf maart zijn binnengekomen op de website www.stageklachten.nl. De meldlijn stond open voor klachten vanuit zowel het mbo als het hbo en WO. Tevens zijn er klachten binnen gekomen van zowel studenten die in het binnenland een stageplek hebben als van studenten die in het buitenland stage lopen. Vanwege deze complexiteit is het onmogelijk om een representatieve kwantitatieve analyse te presenteren van de resultaten. Echter, in deze analyse zal een aantal trends worden weergegeven die vanuit de respondenten naar voren kwamen. Deze analyse geeft dus een algemeen beeld van problemen waar mbo, hbo en WO studenten in hun stageloopbaan tegenaan lopen.

1.1. Begeleiding

De meest gehoorde klacht - bijna alle respondenten waren hier ontevreden over - is het feit dat stagebegeleiding vanuit de onderwijsinstelling en/of vanuit het stagebedrijf tekort schiet. De stagebegeleider vanuit de onderwijsinstelling wordt vanaf nu met de term stagebegeleider aangeduid, en de begeleider vanuit het stagebedrijf wordt de praktijkbegeleider genoemd. Hieronder worden de door studenten aangegeven problemen omtrent stagebegeleiding verder toegelicht.

1.1.1. Begeleiding vanuit de onderwijsinstelling

Bezoeken van de stageplaats door de stagebegeleider

Een groot aantal respondenten geeft aan dat de stagebegeleiding vanuit de onderwijsinstelling onvoldoende is; de begeleiding wordt als 'onprofessioneel' getypeerd. Stagebegeleiders vanuit de instelling bezoeken de stageplaats bijvoorbeeld niet of ze bezoeken deze te weinig. Bovendien hebben de begeleiders vanuit de onderwijsinstelling weinig overleg met de begeleiding vanuit het bedrijf waar de stagiair werkt, en worden leerdoelen niet goed genoeg gecommuniceerd vanuit de onderwijsinstelling naar het stagebedrijf. Tevens vindt een aantal studenten dat de stagebegeleider ontoegankelijk is, waardoor zij niet weten naar wie ze toe moeten met problemen.

Hulp bij het zoeken van een stage

Er is een groot aantal klachten binnengekomen van studenten die geen stageplek kunnen vinden. Dit heeft onder andere te maken hebben met de economische crisis. Het is daarom de vraag op wat voor manier de onderwijsinstelling hierin kan bijdragen. Helaas geven studenten ook vaak aan dat de school onvoldoende helpt bij het zoeken naar een stageplaats. Studenten klagen bijvoorbeeld over het feit dat ze bijna niet worden begeleid bij de vraag 'hoe vind je nou een goede stage?' Vooral onder mbo studenten wordt dit als problematisch ervaren. Bij studenten in het hoger onderwijs is er veel behoefte aan goede hulp bij het vinden van een stage die past bij de opleiding en waar de student voldoende uitdaging in kan vinden. Een WO-student legt uit: "het is binnen mijn bachelor heel ongewoon om een stage te lopen. [...] Bovendien is er op mijn faculteit maar één stagecoördinator voor ruim 4000 studenten. Voor hulp bij het zoeken van een goede stage kan ik dus bij niemand echt terecht."

Hulp bij moeilijkheden/ conflicten op stageplaats

Helaas ontstaan er tijdens een stageperiode soms conflicten tussen de stagiair en het stagebedrijf. Dit komt ook naar voren in de klachten die op de meldlijn zijn binnengekomen. Conflicten tussen stagiair en stagebedrijf lijken vaak te ontstaan door niet overeenkomende verwachtingen tussen stagiair, onderwijsinstelling en stagebedrijf. Dit sluit aan bij de problemen die hiervoor zijn geconstateerd, namelijk dat de stagebegeleiding niet op orde is. Begeleiders vanuit de onderwijsinstelling bezoeken niet of nauwelijks de stageplek en hebben dus bijvoorbeeld ook geen contact met de stagebegeleiders. Praktijkbegeleiders zijn daardoor slecht op de hoogte van wat hun stagiairs moeten kunnen aan het einde van de stage (de zogenaamde leerdoelen).

Bovendien melden stagiairs dat begeleiders vanuit de onderwijsinstelling niet (voldoende) helpen met het tot een oplossing komen als er een conflict is. Sommige studenten geven aan dat wanneer er conflicten ontstaan op de stageplaats, de stagebegeleider niet achter de studenten staat, maar

zich te snel neerlegt bij de mening van de praktijkbegeleider. Studenten voelen zich dus niet gesteund door de stagebegeleider.

1.1.2. Begeleiding op de stageplaats

Geen of ondermaatse begeleiding

Veel studenten hebben klachten over slechte begeleiding op hun stageplaats. Er is een aantal studenten dat zegt helemaal geen begeleiding te krijgen. Dit betekent dat er niet, of alleen op initiatief van de stagiair zelf, toezicht op en zorg voor de stagiair is. Een veelgehoorde opmerking is: “de begeleiding heeft zich niet uit zichzelf met mij beziggehouden”. Ook zijn er klachten over te weinig tijd: “Ik kreeg totaal geen begeleiding; iedereen is te druk en als je iets te vragen hebt of even wilt praten wordt dit vergeten of word je afgesnauwd”.

Ondermaatse begeleiding vanuit het stagebedrijf begint al met het niet vastleggen van afspraken over taken, begeleiding, beoordeling en ongekwalificeerde begeleiders. Er is een student die bijvoorbeeld pas na een paar weken een introductiegesprek binnen het bedrijf kreeg. Ook het hebben van te veel verschillende praktijkbegeleiders wordt als probleem aangemerkt. Er is bijvoorbeeld een student die - weliswaar op een lange stage - 5 verschillende begeleiders heeft gehad.

Negatieve begeleiding

Naast het helemaal niet krijgen van begeleiding, geven ook veel studenten aan problemen te hebben met de negatieve benadering van de praktijkbegeleiders naar de stagiairs; de studenten krijgen het gevoel niets goed te kunnen doen doordat begeleiders een botte of kleinerende houding innemen. Uit de klachten blijkt dat praktijkbegeleiders en andere medewerkers soms niet lijken te begrijpen dat stages eerste kennismakingen met het beroepenveld zijn. Bovendien is een stage het eerste moment waarop een student zichzelf moet profileren en het is de eerste keer waarop ze kunnen ontdekken of hun capaciteiten bij hun toekomstdromen passen. In een aantal gevallen lijken praktijkbegeleiders totaal voorbij te gaan aan de onzekerheid die het stagelopen onherroepelijk bij de stagiairs meebrengt. Sterker nog, de onzekerheid wordt door sommige begeleiders juist versterkt. De voorbeelden spreken voor zich: “Absoluut geen begeleiding en als je probeert iets goed te doen wordt er alleen negatief over gedaan”, “Kleineert stagiairs tegenover klanten” “geeft stagiairs het gevoel dat ze alles fout doen”, “Ze behandelden ons als slaven, we waren alleen maar een goedkope kracht”, “Ik kwam iedere dag met hoofdpijn thuis”, “Ik deed alles fout en ze waren bot.”

Geen tijd voor stageopdracht en te hoge stagedruk

Een veelgehoorde klacht is dat stagiairs soms helemaal geen tijd krijgen voor de opdracht waarvoor zij in eerste instantie zijn aangenomen, en die ze voor hun opleiding moeten uitvoeren. Hierdoor moeten ze of in hun vrije tijd nog veel tijd aan de opdracht besteden, of kunnen ze hun studieopdracht helemaal niet uitvoeren. Hiermee samenhangend geven veel studenten aan dat het stagebedrijf hen onder een te hoge werkdruk zet, en dat ze afgerekend worden op dezelfde resultaten als vaste medewerkers.

1.2. Werkzaamheden

Via de meldlijn zijn ook talloze klachten binnengekomen over de werkzaamheden die stagiairs uit moeten voeren. Naast de klachten over stagebegeleiding, worden klachten over werkzaamheden het meeste genoemd. Uiteraard hangt dit soort klachten ook samen met de hiervoor genoemde klachten aangaande de stagebegeleiding.

1.2.1. Werkzaamheden onder niveau

Een veelgehoorde klacht is dat stagiairs ingezet worden als goedkope krachten die de werkzaamheden moeten doen die anders niemand wil doen: “Vanaf het begin van de stage kregen wij het idee dat we er niet zaten om wat te leren, maar om saaie en vervelende klusjes voor de promovendus, waaronder wij werkten, op te knappen.” Veel studenten geven aan niets van de stage te hebben geleerd, en dat het bedrijf ze simpelweg als goedkope kracht inzette. Een paar typerende uitspraken zijn: “ik werd de klusjesjongen van mijn afdeling”, “ik moest iedere dag

schoonmaken en harken”, “ik hoefde alleen maar auto’s te poetsen”, “het enige dat ik deed was opruimwerk”, “ik was alleen maar bezig met schoonmaakwerkzaamheden”, “ik mocht alleen maar koffie zetten en lunch voorbereiden”, “mijn stage bestond uit prullenbakken legen”.

1.2.2. Geen opleidingsrelevante werkzaamheden

Behalve de werkzaamheden die stagiairs onder hun niveau moeten doen zijn er veel klachten van stagiairs die taken krijgen die niets met hun opleiding te maken hebben. Resultaat is dat de stagiair zich niet de benodigde competenties eigen kan maken die nodig zijn voor het uitoefenen van zijn latere beroep. Een veelzeggend voorbeeld is een stagiair van de opleiding boekhoudkundig medewerker die op zijn stage “alles doet behalve administratieve handelingen” en niet begrijpt waarom het stagebedrijf een certificaat heeft voor het opleiden van studenten.

1.3. Contract

Bij de meldlijn zijn veel vragen, opmerkingen en klachten binnen gekomen van stagiairs over stagecontracten. Uit de klachten blijkt dat er nog steeds een behoorlijk aantal studenten is dat geen stagecontract heeft. Desondanks gaan de meeste klachten op dit terrein over stagiairs die met gebrekkige stagecontracten werken. Niet alleen stagiairs zijn onbekend met hun rechten en plichten, ook een aantal stagebedrijven en onderwijsinstellingen had vragen over de rechten/plichten met betrekking tot stagiairs. Hieronder staan de meest voorkomende problemen beschreven.

1.3.1. Stagiair en onderwijsinstelling onbekend met rechten en plichten

Zoals eerder vermeld zijn er veel stagiairs die niet bekend zijn met de rechten die ze hebben. Hierdoor komen veel vragen op over onder andere het aantal verplichte stageuren, stagevergoeding en verzekeringen. Bovendien zijn er opvallend veel klachten en vragen binnengekomen over de combinatie stage en vrije dagen. Ook wat dit betreft valt de grote onduidelijkheid op. Vragen als “ben ik verplicht stage te lopen in schoolvakanties?”, “mag een stagebedrijf mij verplichten op zaterdag stage te lopen?”, “op hoeveel vrije dagen heb ik als stagiair recht?”

Tevens was er een aantal studenten dat zich afvroeg hoe je moet omgaan met overuren. Het gebrek aan heldere informatie komt op dit thema sterk naar boven. Ook bij de onderwijsinstelling kunnen de stagiairs niet terecht voor dit soort vragen: “mijn stagebegeleider had geen idee van wat het stagebedrijf mij wel of niet mocht vragen.”

1.3.2. Contractbreuk stagebedrijf

Sommige stagiairs hebben via de meldlijn aangegeven dat de organisatie waar zij stage liepen zich niet aan het contract heeft gehouden. Er worden verschillende manieren van contractbreuk genoemd: zo hebben bepaalde stagiairs niet de beloofde stagevergoeding gehad, moesten studenten langer stage lopen dan in eerste instantie afgesproken, en hebben studenten niet de beloofde mogelijkheden gehad om ervaring op te doen. Er is bijvoorbeeld een stagiair die 10 weken langer stage moest lopen omdat hij anders te weinig ervaring op zou doen. Ook geeft een aantal studenten aan dat ze vaak moesten overwerken, zonder dat dit (financieel of qua tijd) werd gecompenseerd. Stagiairs zitten in een moeilijke positie omdat zij afhankelijk zijn van het stagebedrijf om positief beoordeeld te worden. Het gevolg hiervan is dat ze, ondanks het feit dat ze een contract hebben, zulke dingen accepteren omdat ze bang zijn hun stage niet te halen.

1.3.3. Stagevergoeding

De meeste klachten gaan hier over het ontbreken van een vergoeding. Het is bekend dat organisaties niet verplicht zijn om een stagevergoeding te geven aan hun stagiairs. Echter, voor velen voelt het als een gebrek aan waardering voor het werk dat ze verrichten. Een stagiair verwoordt het als volgt: “ik geef totale inzet en geen enkele vergoeding kan dan erg demotiverend werken. Ik krijg het gevoel gratis gebruikt te worden: dit is volgens mij een van de belangrijkste redenen dat er zoveel jongeren stoppen met school.” Er zijn zelfs stagiairs zonder stagevergoeding die ook hun onkosten (zoals reiskosten, maar bijvoorbeeld ook inentingen in het geval van verzorgend personeel) niet vergoed krijgen.

Naast het feit dat sommige stagebedrijven geen stagevergoeding geven zijn ook klachten van stagiairs die te laat hun stagevergoeding krijgen of, zoals hiervoor ook al genoemd, krijgen sommige stagiairs geen vergoeding terwijl deze wel beloofd is.

Tot besluit zijn er ook studenten die aangeven het 'oneerlijk' te vinden dat de ene stagiair meer vergoeding krijgt dan de andere: zo heeft een aantal WO-studenten een klacht ingediend over het feit dat hun medestagiairs die mbo of hbo studenten zijn, wel een stagevergoeding krijgen maar de WO-studenten niet. Het is bekend dat veel WO-studenten geen stagevergoeding krijgen, maar uit de klachten die zijn binnengekomen blijkt dat zij dit als zeer oneerlijk ervaren.

1.4. Geen alternatief

Stagiairs melden dat stoppen met hun stage geen optie is, ook al zijn de werkomstandigheden erbarmelijk. Reden hiervoor is dat het stopzetten van de stage vaak veel studievertraging oplevert. Dat komt doordat studenten niet direct door kunnen stromen naar een andere stage (omdat een docent dat niet wil, of omdat er geen stages beschikbaar zijn). Vaak betekent het stopzetten van de stage tevens dat de reeds gewerkte uren niet worden erkend en opnieuw moeten worden gedaan.

1.5. Persoonlijke omstandigheden

Via de meldlijn zijn klachten binnen gekomen met betrekking tot een studieachterstand die is opgelopen door persoonlijke omstandigheden van de stagiair. Hierbij wordt handicap en ziekte bedoeld, maar bijvoorbeeld ook een onveilige thuissituatie die erg veel invloed heeft op het functioneren van een stagiair. Door deze omstandigheden kunnen stagiairs vaak niet alle uren stagen die door de onderwijsinstelling worden vereist. Bovendien wordt een stagiair meestal van de stageplaats verwijderd als men te veel afwezig is. Er lijkt moeilijk te onderhandelen met de onderwijsinstelling en het stagebedrijf over het inhalen van de uren, of het aanpassen van de uren op de situatie van de student. Soms mogen stagiairs door de opgelopen achterstand in uren niet over naar het volgende jaar. In een aantal gevallen worden ze zelfs uitgeschreven van de opleiding. Zo is er bijvoorbeeld een stagiair met bronchitis die een half jaar stage moest lopen zonder extra vrije dag van het stagebedrijf te krijgen. Een ander voorbeeld is dat van een stagiair met chronische rugpijn, die alsnog zijn hele stageperiode op een houten stoel moest zitten.

Daarenboven lijken stagebedrijven en onderwijsinstellingen soms weinig flexibel te zijn als een student plotseling wordt geconfronteerd met een familieprobleem. Zo is er een aantal klachten binnengekomen van stagiairs die met hun stage in de problemen zijn gekomen doordat een familielid is overleden: "Door het plotseling overlijden van mijn oma en het ziek worden en overlijden van mijn opa tijdens de stageperiode van 4 maanden heb ik een aantal dagen geen stage gelopen. Ik zou een week langer stage moeten lopen om die dagen in te halen. Zojuist heb ik te horen gekregen dat de stageplek mij geen verlenging aan wil bieden, wat betekent dat ik te weinig uren zal maken en daarom de stage niet voldoende zal kunnen afsluiten."

1.6. Overig

Seksuele intimidatie/ discriminatie

Er is een aantal meldingen van stagiairs die zich seksueel geïntimideerd voelen (bijvoorbeeld als enige vrouw in een mannencultuur). Tevens zijn er studenten die in hun zoektocht naar een stage het gevoel krijgen moeilijk een stage te kunnen vinden wegens hun afkomst. Dit zijn klachten die relatief gezien niet veel voorkomen, maar wel dusdanig ernstig zijn dat zij speciale aandacht verdienen.

Vervelende sfeer

Studenten uit het mbo, hbo en WO hebben ook vaak moeite met de sfeer die op hun stageplek hangt. Zo geven ze aan dat er veel geroddeld wordt, of dat ze als stagiair voor schut worden gezet. Dit heeft te maken met de weinige waardering die er voor stagiairs is, maar het is ook iets dat op veel werkplekken voorkomt. Een stagiair legt uit: "Er wordt veel geroddeld over iedereen binnen het bedrijf ook door begeleidster waar ik bij zit. Ik heb het gevoel dat ze er een hekel hebben aan stagiaires dus de werksfeer is voor mij erg onaangenaam"

1.7. Mbo-specifieke stageklachten

Er zijn stageklachten die alleen van toepassing zijn op het middelbaar beroeps onderwijs. Hieronder volgt een selectie van de meest voorkomende mbo specifieke stageklachten.

Weigering, uitschrijving en diplomawijziging als gevolg van de stagetekorten

Zoals bekend is er door de economische crisis een tekort aan stageklachten binnen het mbo veld ontstaan. De afgelopen periode zijn er hierover tientallen klachten binnengekomen. Er zijn drie categorieën te onderscheiden:

1. Weigering van inschrijving als de student geen leerwerkplek kan vinden. Bijvoorbeeld een student die de opleiding detailhandel wilde doen maar door de school werd afgewezen omdat ze geen geschikte leerwerkplek kon vinden terwijl ze bijna veertig pogingen ondernomen had.
2. Uitschrijving in verband met geen stageplek hebben. Een student kreeg te horen dat wanneer hij nog geen stageplaats had voor 1 oktober hij zou worden uitgeschreven.
3. Diplomawijziging of studievertraging als gevolg van de stagetekorten. Een aantal studenten die op niveau 4 studeerden die kregen te horen dat wanneer ze geen stagevergoeding kregen ze zouden afstuderen op niveau 3.

Voldoende voor stage maar blijven zitten dus dezelfde stage over moeten doen

Er is een aantal meldingen van studenten die hun stage moeten overdoen terwijl ze een voldoende voor de stage hebben behaald. De reden is dat studenten het jaar moeten overdoen omdat ze voor vakken gezakt zijn. Ze klagen er over dat het behaalde resultaat voor hun stage niet blijft staan. Bijvoorbeeld: "Ik heb 20 weken stage gelopen met als resultaat een 8, maar ben gezakt voor mijn theorie en moet nu een jaar overdoen waarin ik dezelfde stage moet lopen en bijbehorende competenties moet leren waarvoor ik al een 8 heb gehaald". ROC's zijn niet altijd op de hoogte van het feit dat studenten via een verkort programma ook gediplomeerd kunnen worden. De onderwijstijd wordt dan naar rato berekend. De betreffende student kan dan zijn vakken gewoon volgen en hoeft geen extra uren te maken vanwege het moeten voldoen aan de 850 klokurennorm. Bovenstaande staat ook in de WEB (Wet Educatie en Beroepsonderwijs) art 7.2.7. lid 3 beschreven. ROC's zouden dit moeten weten.

Een OV-jaarkaart voor 16 en 17 jarige mbo-ers

Er zijn de afgelopen jaren veel klachten over reiskosten binnengekomen. 16 en 17-jarige mbo studenten krijgen namelijk geen OV-jaarkaart. De keuze voor een bepaalde stageplek kan daarom enorme financiële gevolgen hebben als gevolg van de reiskosten (welke niet altijd vergoed worden). Bovendien beperkt het de keuzevrijheid van de student om stage te gaan lopen bij een bedrijf dat aansluit bij eigen wensen en behoeften.

Stagelopen op verplichte stageplek

Mbo-ers klagen erover dat zij door hun school verplicht worden stage te lopen bij een bepaald bedrijf. Er zijn dan afspraken gemaakt tussen de school en het stagebedrijf. In principe is het goed want door de afspraken creëert de school stageplaatsen. Het wordt pas een probleem wanneer studenten het zelf niet eens zijn met de plek en toch daar moeten stagelopen. Op deze wijze moeten studenten een stage lopen die niet aansluit op hun eigen leervragen, wensen en behoeften. Ook ontstaan problemen wanneer de school de door hen zelf aangedragen stageplaatsen niet goedkeurt.

Stage-uren van BOL-studenten

Er zijn klachten over een te veel aan stage-uren die de stagiair moet maken. Aan de ene kant is er soms de druk vanuit school om studenten langer op hun stage te houden. BOL studenten worden bijvoorbeeld door school extra lang op een stageplek gehouden of naar een extra stage gestuurd omdat de school anders het minimum aan onderwijsuren niet behaalt. Dit gaat dan tegen de afgesproken klokuren uit de praktijkovereenkomst (POK) in.

1.8. Conclusie

Uit de verschillende klachten die bij de meldlijn binnen zijn gekomen, is een aantal brede overkoepelende thema's te benoemen: de stagebegeleiding, de werkzaamheden en het

stagecontract. Dit zijn onderwerpen waar de meerderheid van de klagende stagiairs aangeeft problemen mee te ervaren.

Ten eerste begeleiding. Wat betreft de stagebegeleiding gaat het om begeleiding van de stagebegeleiders vanuit de onderwijsinstelling, en over begeleiding van de praktijkbegeleiders. Van beide kanten schort het nog al eens aan de kwaliteit en de frequentie van begeleiden. Hierdoor ontstaan verschillende problemen. De problemen die onder het begrip 'werkzaamheden' worden geschaard, komen namelijk gedeeltelijk voort vanuit het feit dat de stagebegeleiding vaak niet op orde is. Hierdoor weten begeleiders niet wat leerdoelen en wensen van de student zijn, en is de student slecht op de hoogte van zijn voortgang. Er kan dus geconcludeerd worden dat er een gebrek aan communicatie is tussen de stagebegeleider, de praktijkbegeleider en de student. Dit terwijl afstemming en wederzijdse feedback essentieel zijn voor de begeleiders in hun rol als mentor, en dus ook voor het leerproces van de student.

Ten tweede de werkzaamheden. De klachten over de werkzaamheden van stagiairs hadden vaak betrekking op het lage niveau hiervan: stagiairs werden bijvoorbeeld alleen maar gevraagd om koffie te zetten of om op te ruimen. Ook gaven stagiairs te kennen dat ze vaak werden geconfronteerd met werkzaamheden die niets met hun opleiding te maken hadden.

Het derde overkoepelende thema - het stagecontract - heeft te maken met het feit dat veel stagiairs nog steeds geen stagecontract hebben. Dat betekent dat hun rechten en plichten niet zijn vastgelegd, en dat zij, als het verkeerd gaat, ook nergens op terug kunnen grijpen. Een stagecontract kan al voor veel opheldering zorgen bij alle partijen betrokken bij een stage, omdat hierin afspraken worden vastgelegd en men dus weet wat te verwachten is. Naast dat veel stagiairs nog geen stagecontract hebben, is er ook een groep die dit wel heeft, maar waar de stageverlenende organisatie zich niet aan houdt. Omdat stagiairs afhankelijk zijn van het stagebedrijf voor de stagebeoordeling, durven zij vaak niet tegen de wil van het bedrijf in te gaan. Ten slotte is er ook nog een groep stagiairs die problemen heeft (gehad) met hun stagevergoeding. Er wordt namelijk bijzonder weinig vergoed, en dit terwijl een kleine vergoeding juist de motivatie van de stagiair kan verbeteren.

Onderlinge communicatie in de driehoek onderwijsinstelling, stagebedrijf en student èn helderheid over de rechten en plichten van een stagiair - niet alleen bij de stagiairs zelf maar ook bij de begeleiders, dat kan uit de klachtenanalyse opgemaakt worden. Hierbij hebben veel studenten aangegeven weinig waardering voor hun werkzaamheden en bijbehorend leerproces te ervaren. Dit uit op meerdere manieren: van onbetrokkenheid tot kleineren en natuurlijk het gebrek aan een financiële waardering voor het verzette werk. Kortom: de student zou de spil binnen de driehoek moeten zijn maar is veel te vaak de klos!

2. AANBEVELINGEN

Stagiair(e) zoekt begeleiding: de titel van dit rapport, en het grootste probleem op het gebied van stages. En dan bedoelen wij niet alleen de directe begeleiding op de stageplek of vanuit de onderwijsinstelling zelf. Begeleiding is een breed begrip dat ook slaat op het verstrekken van goede voorlichting over stages en het maken van duidelijke afspraken over rechten, plichten en studie-eisen. Maar ook op het zorgdragen voor heldere communicatie en het verstrekken van leerzame werkzaamheden. Om al deze aspecten te verbeteren is een duidelijke rol weggelegd voor de politiek, de onderwijsinstellingen en de stagebiedende organisaties.

De prioriteit moet liggen bij de stagiair! De stagiair moet niet als ongeleid projectiel worden losgelaten bij een organisatie. De stagiair is geen goedkope oplossing in tijden van crisis. Natuurlijk ligt er ook een stuk eigen verantwoordelijkheid bij de stagiairs, maar niet alleen. Dat kunnen ze ook niet alleen. De stageperiode beslaat een groot deel van de opleidingsperiode en is daarom van vitaal belang om goedgekwalificeerde starters af te leveren.

De vijf jongerenorganisaties leveren met dit rapport een aanzet voor concrete acties op stagegebied. Een rapport met een duidelijke boodschap en vooral een duidelijke visie: prioriteit op stagiairs vanuit alle betrokken partijen.

2.1. De politiek

Verplicht het stagecontract!

Er worden tegenwoordig ontzettend veel eisen gesteld aan opleidingen en studenten. Maar niet aan de stage. Het ontbreken van een duidelijk en standaard stagecontract is nog altijd één van de grootste problemen. Een standaardcontract waarin aandacht wordt besteed aan belangrijke stage-aspecten als vergoeding, werktijden, werkzaamheden en studie-eisen maakt voor alle partijen inzichtelijk wat zijn of haar rechten en plichten zijn. Uiteraard mbo-, hbo en WO-specifiek.

Het ontbreken van een contract geeft stagebiedende organisaties tevens de vrijheid om hun plichten niet na te komen, wat kan leiden tot het niet kunnen voldoen aan de studie-eisen en zelfs tot het vroegtijdig afbreken van de stage en studievertraging. Een verplicht stagecontract geeft tevens de mogelijkheid om wanpraktijken aan te pakken en stagebiedende organisaties aansprakelijk te kunnen stellen.

NB: Binnen het mbo is er wel een duidelijke standaard: het zogenaamde bpv-protocol. Hierin staan de genoemde punten beschreven en worden de rollen, rechten en plichten van alle partijen verduidelijkt. Dit is echter onder lang niet alle instellingen en studenten bekend.

Geef onderwijsinstellingen de ruimte!

Creëer een duidelijk beleid over de eisen die gesteld worden aan de onderwijsinstelling, wijs deze instellingen op hun verantwoordelijkheden en geef ze de ruimte en financiële middelen om optimale stagebegeleiding te kunnen geven. Stagebegeleiding is geen taak dat er en passant naast gedaan moet worden, maar een verplichting naar de student een belangrijke factor in het leveren van kwalitatief onderwijs.

Communiceer!

Wat zijn de regels en eisen vanuit de politiek aan onderwijsinstellingen? Hoe streng is de urennorm? Hoe letterlijk is het bindend negatief studieadvies? Verkeerde voorlichting en te weinig kennis zorgen helaas te vaak voor onnodig schooluitval. Communiceer hierover! Laat instellingen weten wat de eisen precies zijn en laat instellingen jaarlijks hun stagebeleid verantwoorden.

2.2. De onderwijsinstelling

Investeer in het voortraject!

Wat zijn je rechten en plichten als stagiairs, aan welke eisen moet je voldoen om je studiepunten te behalen en hoe kun je het maximale uit je stage halen? Het ontbreken van voorlichting over de stageperiode is de oorzaak van vele problemen. En het begint al bij de sollicitatie; hoe vind je de stageplek die bij je past? Hoe ga je om met discriminatie?

Duidelijkheid scheppen over de eisen aan de stagiair en tijd inruimen voor het opstellen van een helder plan over de werkzaamheden is een investering die veel problemen op de stageplek kan voorkomen. Overleg het plan met de stagiair en de stagebiedende organisatie; hierdoor staan alle partijen met de neus dezelfde kant op en weet iedereen waar hij of zij aan toe is.

Evalueer!

Evalueer regelmatig, om eventuele geschillen vroegtijdig aan te kunnen pakken. Het is belangrijk om regelmatig bij te praten met de stagiair en de stagebiedende organisatie. Door een combinatie van bedrijfsbezoeken en telefonisch contact is goed in de gaten te houden hoe het gaat en is de tijdsinvestering te overzien. Coaching is een belangrijke taak voor de onderwijsinstelling om van de stageperiode een optimale ervaring te maken.

Biedt alternatieven!

Soms gaat het verkeerd op de stageplek; dit kan meerdere (persoonlijke) oorzaken hebben. Maar het kan niet de bedoeling zijn dat een stagiair zijn volledige stage hierdoor opnieuw moet doen en studievertraging oploopt. Door alternatieven te bieden in de vorm van korte praktijkopdrachten en stages geeft dit stagiairs de ruimte om bij grote problemen de stage af te breken zonder

studievertraging op te lopen; uiteraard in overleg met alle betrokken partijen. Een vervelende stageperiode vroegtijdig afbreken of snel switchen van plek moet een optie kunnen zijn voor de stagiair.

2.3. De stagebiedende organisatie

Faciliteer!

Er moet plek zijn voor een stagiair binnen een organisatie. Niet alleen een bureau, maar ook gekwalificeerde begeleiding en gemotiveerde collega's. Zorg voor een goede start, laat stagiairs bijvoorbeeld voorafgaand aan de stage een middag komen waarin je een rondje bedrijf doet, de stagiair sfeer laat proeven en afspraken naloopt. Wees duidelijk in de communicatie over de werkzaamheden van de stagiair. Om duidelijkheid te creëren kun je een stagiair koppelen aan een vaste begeleider en ook een aantal ervaren werknemers aanwijzen die voor vragen benaderbaar zijn en geef stagiairs de tijd om aan hun schoolopdrachten te werken.

Vergoed stagekosten!

Een stagevergoeding is nog steeds niet verplicht en moet ook niet de motivator zijn. Maar het ontbreken van vergoeding kan wel een demotiverend effect hebben! Vergoed op zijn minst onkosten (zoals reiskosten) die stagiairs moeten maken.

Investeer in begeleiding!

Stagiairs kosten tijd, daar zijn geen misverstanden over. Maar stagiairs zijn ook zeer waardevolle krachten met een belangrijke toegevoegde waarde voor het bedrijf. Ze bezitten de nieuwste kennis, zijn enthousiast en kunnen out-of-the-box denken als de beste. Investeren in begeleiding is hierbij alleen cruciaal. Investeren in begeleiding behelst naast gemotiveerde en toegankelijke begeleiding ook gekwalificeerde begeleiding. Stagebedrijven hebben de plicht om te zorgen voor gekwalificeerde begeleiders, dit kan al door de begeleiders een keer per jaar naar een cursus 'praktijkbegeleiden' te sturen. Investeer ook in crisisbegeleiding; er gaan wel eens dingen verkeerd en werkzaamheden kunnen tegenvallen. Door dit bijtijds te signaleren en met oplossingen te komen is vroegtijdige afbraak van de stage te voorkomen. En wordt de stageperiode voor beide partijen een succesvolle onderneming.

Mochten er twijfels bestaan over het kunnen aanbieden van goede begeleiding, overweeg dan serieus of het wel verstandig is om een stagiair aan te nemen.

Werk samen!

Durf samen te werken met de onderwijsinstelling. Zij weten exact welke eisen zijn gesteld aan de stagiair en wat hij of zij moet leren. Geef aan wat je verwacht van de stagiair en wat zijn of haar leerdoelen zijn. Op deze manier is veel beter in te schatten wat de talenten zijn van de stagiair en waar hij of zij voor ingezet kan worden.

DEELNEMENDE ORGANISATIES

CNV Jongeren is dé jongerenvakbond op het terrein van werk en inkomen. Zij vertegenwoordigt de belangen van jongeren van 13 tot en met en 29 jaar in het algemeen en van leden in het bijzonder. Daarnaast adviseert en ondersteunt zij jongeren op het gebied van studie, stage en werk en geeft zij stem aan problemen waar jongeren tegenaan lopen.

www.cnvjongeren.nl

FNV Jong is het jongeren netwerk van de FNV. FNV Jong luistert, praat en voert actie zodat politiek, werkgevers en de vakbonden rekening houden met jongeren. FNV Jong komt op voor jongerenbelangen op het gebied van werk, zorg en inkomen. Dit geldt voor alle jonge FNV-leden. Maar FNV Jong maakt zich ook druk om jongeren die géén lid zijn, omdat zij wil dat die zich beter organiseren.

www.fnvjong.nl

Interstedelijk Studenten Overleg (ISO) is een landelijke studentenorganisatie en behartigt de belangen van studenten uit het hoger onderwijs. Bij het ISO zijn 30 lidorganisaties en 6 convenantpartners aangesloten, die samen 430.000 studenten vertegenwoordigen. Het ISO is vaste gesprekspartner van onder andere het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, de politieke partijen en de koepels van universiteiten en hogescholen.

www.iso.nl

De Jongeren Organisatie Beroepsonderwijs (JOB) is de landelijke belangenbehartiger van meer dan een half miljoen mbo-studenten. JOB is een vereniging van mbo-studenten voor mbo-studenten. Elk schooljaar worden er vijf nieuwe mbo-studenten tot bestuur verkozen. JOB overlegt met het ministerie, de MBO-Raad, de Onderwijsinspectie, COLO en politieke partijen namens de mbo-studenten. Daarnaast voert JOB actie waar nodig is.

www.job-site.nl

De Landelijke Studenten Vakbond (LSVb) is een federatie van lokale bonden en maakt zich op zoveel mogelijk manieren sterk voor de positie van de Nederlandse student. Dit gebeurt onder andere door invloed uit te oefenen op het beleid van de overheid. Regelmatig heeft de LSVb gesprekken met de bewindspersoon hoger onderwijs (momenteel minister Ronald Plasterk), leden van de Tweede Kamer en andere landelijke organisaties zoals de IB-Groep, de Vereniging van Universiteiten (VSNU) en de HBO-raad. Daarnaast staan wij ook individuele studenten op verschillende manieren bij.

www.lsvb.nl